

ONS GESCHENK AAN DE ALMA MATER BIJ HAAR
DERDE EEUWFEEST.

Een der laatste maanden van 1934 bracht een bericht in de couranten over een te ondernemen restauratie van het Groot-Auditorium der Utrechtsche Universiteit. Tegelijkertijd met een gevoel van dankbaarheid, dat mijn opvolgers in de rijen der Utrechtsche weetgierigen niet meer zouden behoeven te kijken naar de bekende saaië wanden onzer Aula en de dorre vormen van den neo-gothieken preekstoel, waarmede een vorige restauratie deze historische zaal had opgeknapt, werd het idee bij mij geboren of het nu niet het juiste oogenblik was om te trachten iets tot verfraaiing van dit ons aller bekende gebouw bij te dragen. Het resultaat van deze overpeinzingen was een correspondentie met Professor *Vogelsang* als het deskundige lid der Utrechtsche Senaat in deze materie en daarna een conferentie met den Heer Secretaris van Curatoren, waarbij me duidelijk werd, dat reeds plannen bestonden ter gelegenheid van het derde eeuwfeest onzer Universiteit wandtapijten te schenken, te ontwerpen door *WillemvanKonijnenburg*. Het Utrechtsch Universiteitsfonds als de personificatie van hen, die voor hunne Alma Mater waren blijven voelen, zou daarvan de schenker zijn. Daar waar mij bleek, dat het de bedoeling was 6 van de 7 gobelins te bestemmen tot faculteitskleeden en het 7e een herinnering te doen zijn aan de Unie van Utrecht, in 1579 door de afgevaardigden van de voornaamste Nederlandsche gewesten in deze zaal onderteekend, was het dus gewenscht, dat wij Tandartsen, niet een afzonderlijke faculteit vormende aan de Hoogeschool en toch onmogelijk het medisch tapijt kunnende stichten, met een geheel ander geschenk voor den dag zouden komen. De gedachte kwam nu bij mij op, bij een bezoek aan de inmiddels van zijn kleurtjes ontdane zaal, in deze ruimte, waar ter versiering verder niets meer aanwezig was dan de gedeeltelijk oude, gedeeltelijk vernieuwde gothieke beeldjes onder de schalkzuiltjes op de

SOL IUSTITIE

ILLUSTRATION

TOEN HET DRIE HONDERD
JAAR GELEDEN WAS, DAT
DE UTRECHTSCH E HOOG E:
SCHOOL GESTICHT WERD
HEBBEN DE TANDARTSEN
IN NEDERLAND EN NEDER:
LANDSCH OOST INDIE HET
BEELDHOUW WERK IN DE
AULA DOOR ALBERT
TERMOTE EN DIRK BUS
AAN HUNNE ACADEMIE
GESCHONKEN

1936

muurpijlers, eenig beeldhouwwerk aan te brengen en stelde ik voor, daarvoor in de eerste plaats te kiezen twee verbeeldingen van historische betekenis ter plaatse, en wel St. Maarten, als schutspatroom der Domkerk in haar tijd van R.K. Cathedraal, toen de Aula daarvan kapittelzaal was, een figuur, die bovendien steeds door alle eeuwen heen ook had gegolden als de Menschlievendheid en Barmhartigheid, met als tegenhanger een tweede figuur, de Wetenschap, daarom streng van lijn gehouwen, geïnspireerd op de Pallas Athene, echter gedacht op het moment, dat de Atheensche stedemaagd haar meer nobele rol ging vervullen van Godin der Wetenschap, waarom zij zittend is voorgesteld, haar martiale houding verloren, de militaire attributen afgelegd en het boek in het middelpunt van de voorstelling geplaatst.

Dit denkbeeld vond bij de Universitaire vertegenwoordigers direct instemming, evenals bij de Monumenten-commissie en Rijksgebouwendienst en het was het denkbeeld van de Heeren van laatstgenoemden Dienst, die met de restauratie-werkzaamheden belast waren, ons beeldhouwwerk te doen houwen als reliefs en deze in te metselen in het front der zaal links en rechts van het tapijt van de Unie van Utrecht.

Bovendien had de Heer Van Hemert, de uitvoerende architect, nog een hartewensch, direct door mij gedeeld, n.l. om boven de poort, in den achterwand der Aula ontworpen en als haar hoofdingang bedoeld, te doen beitelen de wapens, welke reeds op de oudste afbeeldingen van dezen wand geschilderd voorkomen. Deze wapens moesten nu n.l. verdwijnen wegens een andere muurverdeling, hadden ook uit een aesthetisch oogpunt heelemaal geen zin meer, daar de oude Gothieke wapens bij vorige restauraties geheel vernield waren (zooals nu bij het afbikken der muren bleek) en daarna op weinig karaktervolle wijze opnieuw geschilderd waren. Alvorens we hiertoe over konden gaan echter was het wel gewenscht eens na te pluizen of wapens en onderschrift wel authentiek waren en het was vooral dit laatste, wat in een gesprek, dat ik er over voerde met den Heer De Monté Ver Loren, secretaris van den Hoogen Raad van Adel, al dadelijk diens twijfel gaande maakte; hij veronderstelde, dat door slordigheid of verkeerd begripen van den schilder het: „Dit zijn die edele manen van het Sticht Utrecht”, ontstaan was uit „Dit zijn die leenmannen van het Sticht Utrecht”. In samenwerking met het Rijks-Archief te Utrecht, kwamen we nu na het raadplegen van het oude charter uit 11^e eeuw van bisschop Adelbold (2 Januari 1021), dat daar bewaard wordt, tot de conclusie, dat de meening van den Heer Ver Loren een

grootte mate van waarschijnlijkheid had, immers in dit charter wordt gesproken van de „Liberi Feodales Ecclesie Traiectensis” en dan volgen: Dux Brabantie, Comes Gelrie, Comes Hollandie, Comes Clivensis, Comes de Benthem, Dominus de Kuke, Dominus de Gore, alle degenen, die de wapens voerden, welke we op deze plaats altijd gezien hadden.

Waar we nu verder zoo gelukkig waren in het beroemde „Wapenboek van de Heraut Gelre”, welk handschrift uit 1405, dat in origineel in Brussel wordt bewaard in de Bibliothèque de Bourgogne en in 1880 ongeveer werd uitgegeven, zoodat het in alle grootte bibliotheken te raadplegen is, na te gaan hoe het met de heraldische juistheid onzer wapens stond, de fouten te corrigeren en de juiste kleuren vast te stellen, waren we nu klaar om met hakken te beginnen en zagen we langzamerhand de blazoenen der „vrije leenmannen van het Bisdom Utrecht” weer te voorschijn komen, misschien boven de plaats, waar degenen door wie zij gevoerd werden, zoo vaak zich hadden geschaard om den zetel van den machtigen kerkvorst om aan de beraadslagingen deel te nemen en moesten we er aan denken, hoe deze teekenen van Middeleeuwsche wereldlijke macht, naast de steenen van St. Maarten en Pallas Athene, de uitbeeldingen uiteindelijk van grootte geestelijke waarden, steeds zullen getuigen, dat door alle eeuwen heen, zij, die mede leiding te geven hadden aan het Nederlandsche Volk op maatschappelijk en geestelijk gebied, in deze zaal hunne wijze woorden gesproken hebben. Moge tot in lengte van dagen dit alles hun voor oogen blijven staan, die bij welke gelegenheid ook hier te zamen zullen zijn, maar mogen zij voor alles bij het aanschouwen van de kunstwerken door Albert Termote en Dirk Bus geschapen, de dankbaarheid voelen van de Tandartsen in Nederland en N.O.-Indië tegenover hun Alma Mater.

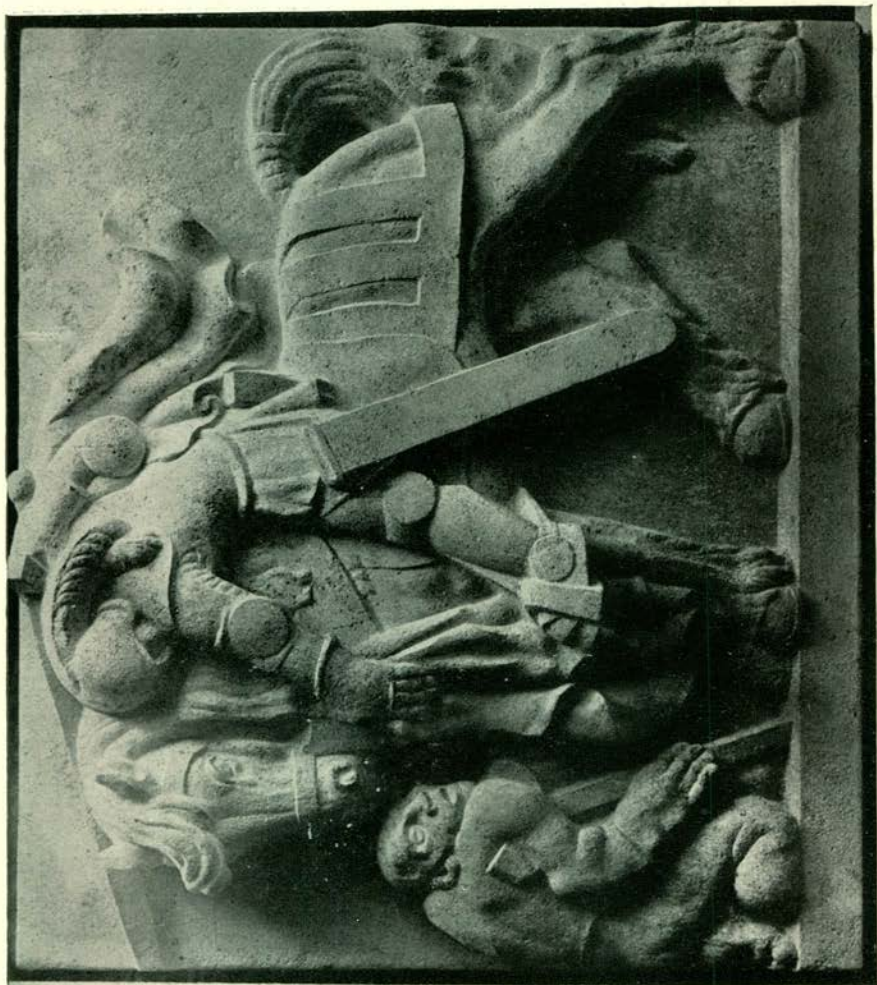
Op den 22en Juni 1936 hebben de Heeren Ch. Nord, J. A. Salomons en M. Roest als vertegenwoordigers der aan de Utrechtsche Hoogeschool gestudeerd hebbende Tandartsen, daartoe uitgenoodigd, zich naar de plechtige zitting van den Senaat dier Hoogeschool begeven en heeft de Voorzitter der Nederlandsche Maatschappij t. b. d. Tandheelkunde ons geschenk met de volgende woorden in het bezit der Universiteit gesteld:

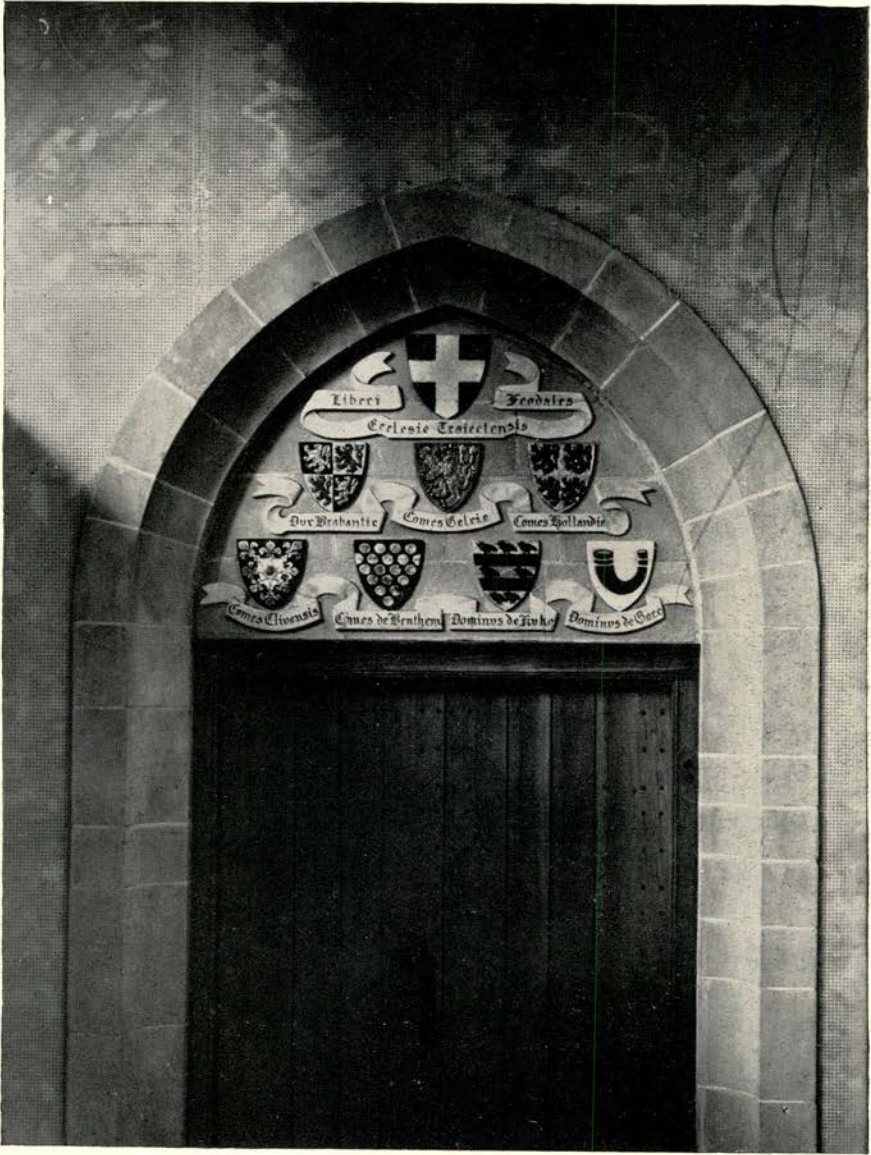
Excellentie, Mijnheer de Voorzitter van Curatoren, Mijnheer de Rector Magnificus, Mijne Heeren leden van den Senaat:

Toen bekend werd, dat het in de bedoeling lag het Groot-

Libeci Feodales
Ecclesie Traiectensis

Dux Brabantie Comes Gelrie Comes Hollandie

Comes Citiensis Comes de Bentheim Dominus de Juchol Dominus de Gierc

Auditorium ter gelegenheid van het 300-jarig bestaan van deze Universiteit aan een grondige restauratie te onderwerpen, heeft de Heer M. R o e s t, te 's-Gravenhage het initiatief genomen om naast de geschenken, hiervoor ter verfraaiing reeds toegezegd, ook namens de tandartsen daar een aan toe te voegen.

Men mocht verwachten, dat de Nederlandsche tandartsen, vrijwel allen alumni van de Utrechtsche Academie, gaarne aan een geschenk voor de Aula zouden willen bijdragen en inderdaad werd dan ook aan dit initiatief onmiddellijk gehoor gegeven.

Ons voorstel aan de betrokken Autoriteiten, om naast de vaderlandsche kunstenaars hiertoe reeds aangezocht, ook Nederlandsche beeldhouwers te laten deelnemen, vond terstond instemming en besloten werd te doen ontwerpen twee reliefs, voorstellende twee voor deze ruimte zoo prominente symbolische figuren: St. Maarten, schutspatroon van de Domkerk en dus van deze voormalige kapittelzaal en Pallas Athene, schutsgodin van de wetenschap.

De Heer R o e s t was zoo gelukkig om de Heeren A l b e r t T e r m o t e en D i r k B u s bereid te vinden hiertoe hunne medewerking te verleen, terwijl zij tevens op zich hebben genomen de poort, thans als hoofdingang aangewezen, te verrijken met de wapens van de vrije leenmannen van het Bisdom Utrecht, welke wapens deze zaal ook eertijds hebben gesierd!

Ik heb thans de eer U deze drie beeldhouwwerken namens de tandartsen in Nederland en Nederlandsch Oost-Indië aan te bieden, vergezeld van een oorkonde, waarin deze feiten zijn vastgelegd, vervaardigd door den Kunstschilder F r e d R e i t m a n n, bestemd voor Uw archief.

Ik moge tenslotte de hoop uitspreken, dat deze symbolen van geestelijke waarden, symbolen ook van de dankbaarheid der tandartsen voor hunne Alma Mater nog vele eeuwen getuige zullen kunnen zijn van den roem van deze Universiteit!

De Rector Magnificus, hierop dank brengende aan de Tandartsen, meende dit niet beter te kunnen doen dan onzen Voorzitter te herinneren aan de oude zegswijze: „Wie een kunstwerk schenkt, schenkt dubbel”, daarmede de artistieke waarde van het beeldhouwwerk nog eens in het volle licht stellende en het dankbaar als geschenk voor de Universiteit aanvaardende.

Hierna volgde een druk bezochte receptie van den Academischen Senaat, waar de Rector Magnificus meende ook nog mij persoonlijk te moeten bedanken uit naam der Utrechtsche Univer-

siteit voor het werk door mij gedaan, een woord, dat mij zeer verheugde, maar dat slechts mogelijk geworden is door alle hulp en steun in geld en goeden raad van zoo velen ontvangen; door de volkomen harmonische wijze, waarop ik met de verschillende artisten heb kunnen samenwerken, ook al mede door de talrijke gesprekken met hen gevoerd, waardoor zij volkomen mijn bedoeling hebben begrepen en zeker niet het minst door de medewerking van de Universiteit zelve, in deze vertegenwoordigd door de Heeren *Vogelsang* en *De Geer van Jutphaas*. Ook het feit, dat de Voorzitter der Maatschappij t. b. d. Tandheelkunde en ook ik persoonlijk de penning, geslagen ter herinnering aan het 3e eeuwfeest der Universiteit, ten geschenke ontvingen, stemt mij tot groote vreugde. Met een woord van hartelijken dank aan de collegae, die de uitvoering van ons geschenk, dat een waardige vertegenwoordiging der tandartsen moest zijn, aan mij over durfden laten, besluit ik dezen voor mij drukken, maar prettigen tijd, die culmineerde in het bijwonen van de vele plechtigheden en feestelijkheden, waartoe Curatoren en Rector en Senaat onzen Voorzitter en mij hadden uitgenoodigd.

's-Gravenhage, 1 Juli 1936.

M. ROEST.